

Almenningssamgöngur á landsvísu, núverandi staða, ávinningur af nýtingu og þróunarmöguleikar. Sólrún Svava Skúladóttir, Daði Baldur Ottósson og Hlökkver Stefán Þorgeirsson, Efla - apríl 2019.

Samkvæmt lögum um farþegaflutninga eru almenningssamgöngur skilgreindar sem fastar ferðir á ákveðinni leið samkvæmt fyrirfram birtri áætlun þar sem farþegum er hleypt inn og út á leiðinni og þjónustan er öllum opin. Í skýrslunni koma fram ýmsar upplýsingar um almenningssamgöngur á landsvísu óháð því hvort þær eru í lofti, láði eða legi. Farið er yfir stöðuna og auk þess er tenging milli mismunandi ferðamáta greind. Norðurland vestra og eystra var skoðað sérstaklega m.a. hvað varðar þjónustustig og fleira.

Meðal ýmislegs annars sem fram kemur í skýrslunni, er að akstur áætlanabíla milli þéttbýliskjarna á landsbyggðinni almennt rekinn af landshlutasamtökum. Meir hluti þeirra, fyrir utan Fjórðungssambands Vestfirðinga og Samtök sveitafélaga á Austurlandi, hefur gert þjónustusamninga við Strætó bs. Fram kemur að þessi rekstur hafi gengið erfiðlega hingað til og kallað er eftir frekara fjármagni úr ríkissjóði til að standa undir þjónustunni. Almennt gefa kannanir til kynna að lágt hlutfall íbúa landsins noti Strætó reglulega, en aðrar kannanir sýna hins vegar að um þriðjungur ferðamanna noti Strætó. Þá kemur fram vegna samgangna á láði, að á seinustu árum hefur færst í aukana að fólk leiti eftir samferðafélaga á netinu og að kostnaður við eina slíka ferð fyrir einstakling sé yfirleitt minni, en með áætlanabíl eða flugi.

Innanlandsflug er mikilvægur samgöngumáti, m.a. fyrir þá sem búa langt frá höfuðborgarsvæðinu en þurfa að sækja þjónustu sem aðeins er í boði þar. Verðlag er hins vegar óstöðugt og oft dýrt að panta flug með stuttum fyrirvara. Fram kemur að fjöldi erlendra farþega í innanlandsflugi hefur ekki aukist í takti við fjölgun erlendra ferðamanna hér á landi á síðustu árum.

Varðandi ferjusiglingar kemur fram að Vegagerðin styrkir rekstur á fimm ferjuleiðum að undangengnu útboði. Litlar upplýsingar eru um notendur ferjusiglinga en farþegafjöldi eykst yfir sumartímann og er í hámarki í júlí, þegar ferðamannatíminn er í hámarki.

Almennt kemur fram að staða á tengingu milli mismunandi ferðamáta er ekki góð. Áætlanuferðir með Strætó, ferjum og flugi eru sjálfstæð kerfi með litla samtengingu. Á þremur flugvöllum af sjö, með áætlunarflug (innanlands), er engin eða takmörkuð tenging. Þar á meðal er Akureyrarflugvöllur, fjölfarnasti innanlandsflugvöllurinn á landsbyggðinni. Fyrir 8

hafnir með ferjusiglingum teljast 7 vera með takmarkaða eða enga tengingu.

Farið er yfir aðferðafræði og vinnulag við greiningu á almenningssamgöngum á Norðurlandi. Byggðasvæði, þjónustukjarnar og þjónustustig er skilgreint. Fram kemur að þjónustustigið er metið lágmarks eða miðlungs á öllum þéttbýliskjörnum á Norðurlandi vestra. Það er aðeins á Akureyri sem þjónustustig er metið hámarks á eystri hlutanum og á fjórum stöðum þar er ekkert þjónustustig. Ýmsar tillögur að úrbótum eru settar fram.

Þá var gerð viðhorfskönnun meðal íbúa á Norðurlandi þar sem spurt var um ferðavenjur og viðhorf. Fram kom að fáir nýta Strætó til að komast á milli staða innan landshlutans og er það fremur yngri fólkið. Fáir nýta sér ferjusiglingar að jafnaði. Íbúar á Norðurlandi vestra nýta Strætó meira til að ferðast til höfðuborgarsvæðisins en á eystri hlutanum. Úrbætur sem nefndar eru koma ekki á óvart þ.e. lægra fargjald, styttri ferðatími og aukinn tíðni ferða.